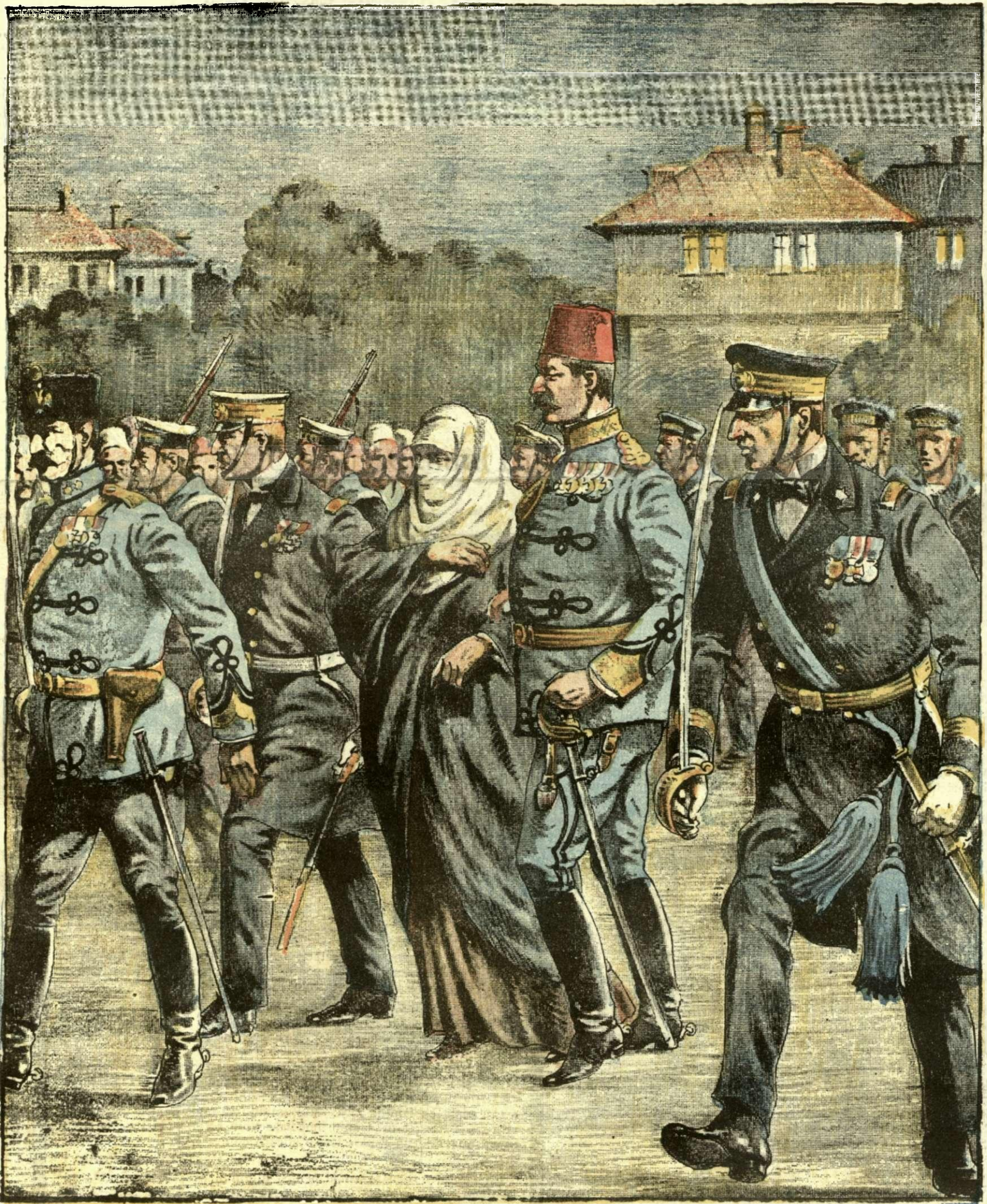

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se fac
numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMAR
Mestugan, N.N. Beidiceanu, D. Iov, I. Foti, Hri. Sant, Maria A. Hina,
I. Gruia, V. Anestin, V. Hortopan, I. Dragu, C. Scurtu, A. Alexandrescu

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
— BANI 20 —

Evenimentele din Albania: Arestarea lui Essad Paşa la Durazzo.

SUBTEI

— Roman de Alphonse Karr —

— URMARE —

A doua zi d. Müller scrisese prietenului său:

„Sunt un animal fioros, un om rău crescut, te rog să mă ierți, primind scuzele mele; vechea noastră prietenie va șterge momentul acela de rătăcire. Poate că băuserăm prea multă bere. Soția mea te roagă să ne faci plăcerea de a prânzi cu noi. Vom avea gogoși.

Amicul tău
Müller

P. S. Mă vei îndatora, dragă prietene, dacă mi vei pune deoparte câteva din frumosele tale lalele albe, cărora le rezerv, pentru anul viitor, una din cele mai frumoase răzoare ale mele. Țiu cu deosebire la speciile Palamide și la Agatha regală.

„Voi fi la dv. la ora cinci fără un sfert; imi vei da voie, iubite Müller, să-ți aduc un horticultor, care doarește să-ți admire minunatele lalele.

Cu deosebire vrea să vadă pe „Tenebroasa”, Zoldcourt și delicioasa Lisa.

Printr-o delicată care o înțeleasă amândoi, d. Müller se făcea că admira pe cea mai albă dintre lalelele prietenului său, care la rândul ei admira lalelele galbene. Se împăcară, toamna și daruirea reciprocă multe rădăcini de lalele; daruri, care puteau zice cu drept cuvânt făcea mai multă plăcere celui care le dedea, decât celui care le primea.

După trei ani, prietenul Walter era în Franța, ca furnizor al armatei, ce intra în Spania.

Totuși generozitatea d-lui Müller nu se putea menține la aceeași înălțime; Walter nu făcuse decât o concesie durabilă atât timp, cât ținea și sentimentul cald i-o însuflase. A d-lui Müller, din contră trebuia să supraviețuiască.

Al doilea an când după șase luni trebuiau să planteze lalele, pământul în care puse lalele albe, nu fu nici îngrijit nici cernut, cum a fost acela în care se pusese lalelele galbene.

În al doilea an d. Müller observă că ele ocupau mai toată grădina.

Al treilea an fură mutate sub un burian, înfloriră prost și d. Müller, după ce arată lalelele sale galbene în toată splendoarea lor, vizitatorilor, le spunea: „Iată aci și cele mai frumoase lalele albe, pe care mi le-a dat amicul meu Walter; țin la ele cum nu se poate mai mult.

Pe la finele sezonului: primi o scrisoare de la prietenul său, Walter.

Scumpe amice,

„Nos patriae fines et dulcia linguimus arva...”

...Tu, Tityre, lentus in umbra.

Tu cultivi în liniște florile care ne sunt atât de dragi cari înlocuiesc pentru noi toate ambițiile.

Ai aflat, iubite Müller despre lovitură ce a suferit averea mea acolo și despre moștenirea, care mi înlesnea să repar avutul copiilor mei, și care mi-a condus pașii în Franța. Acolo, în loc de bani peșina am găsit afaceri rentabile începute și mi-am părăsit viața dulce de trândăvie pentru existența cea mai șgomotoasă și cea mai oribilă ce-și poate cineva imagina. Calătoresc cu un corp de armată, al cărui furnizor sunt; dar peste un an mă voi întoarce la florile și la prietenii mei.

Corpul meu de armată e acum în munții Navarei; îți scriu printr-un rănit care se întoarce în Franța. A fost rănit er într-o împrejurare, în care puteam să o pățesc și eu tot așa, ba poate și mai rău. Cum mergeam călare în urma unei avangarde, eu o încredere îndreptătită de înștiințarea marșului nostru de până atunci, decădată niște călărești, căzuți în cursa unor țărani fug în dezordine. Eu mă așezam să admir un

trandafir, al cărui lemn ciudat, subțiratic, și frunze înguste imi sunt cu desăvârșire necunoscute. Imi și trăsesem cuțitul ca să tai o ramură, pe care aș fi putut să o altoiesc, dar calul junta din tovarășii mei fu împușcat și căzu în țărână.

Eu fusesei târât în învălmășeala generală. Bietul flăcău s'a ales cu o mână serăntiță și cu un picior rupt, dar s'a desgustat de meseria asta și se întoarse în Franța. Cât despre noi, necunoscând numărul celor ce ne asediau am dat înapoi, nu știu ce va fi mâine. Scrie-mi la adresa mea la Paris; scrisorile imi vor fi trimise cu pachetele pe care le primesc zilnic.

D. Müller către d. Walter

Văd că faci o negustorie foarte ciudată, scumpe amice te plâng și-ți spun drept, am fost foarte îngrijat de pericolul pe care l-ai trecut. M'am gândit la trandafirul de care mi-ai scris; oare n'o fi un „Berberidifolia”, trandafirul galben a cărui descriere am citit-o și pe care o consideram ca pe-o nișă ca pe o sirena? Sper, iubite Walter că bravura francezilor nu se va desminți și că în momentul când îți scriu, vați urmat înainte marșul și ai eucerit prețiosul altor. Trimeti-mi-l fără întârziere.

A doua scrisoare a d-lui Müller către d. Walter.

Iată cincisprezece zile de când ți-am expediat ultima scrisoare, amice dragă, și încă n'am nici o știre de la d-ta. Nu-mai vine a crede că ești tot în observație ori că ai dat cu totul înapoi; ar fi rușinos pentru trupele din care faci parte.”

D-l Walter către d-l Müller

„Nu, scumpe amice, n'am cedat noi unei mâini de țărani, al cărui atac ne zăpăcise; a doua zi după ce ți-am scris, i-am atacat noi și i-am pus pe fugă; nu ne-am oprit decât după ce i-am fugărit mai bine de cincisprezece.” (Aci urmează detalii amănunțite asupra bătăliei).

D-l Müller către d-l Walter

„Dar trandafirul? trandafirul?”

D-l Walter către d-l Müller

„Mergem atât de repede, că n'am mai avut timp să-l mai văd; a rămas cu mult îndărătul nostru. (Urmează în scrisoarea originală mai multe detalii asupra expediției și un mai lung elogiu asupra tragediilor lui D. de Voltaire).

D-l Walter către d-l Müller

„Nu e cu neputință, dragă d-le Müller, ca mâine să fiu împușcat din cauza d-tale. Acum o oră m'a chemat generalul; era palid și tremura de mânie.

D. Walter către d. Müller

„Nu, scumpe amice, n'am cedat noi unei mâini de țărani, al cărui atac ne zăpăcise; a doua zi după ce ți-am scris, i-am atacat noi și i-am pus pe fugă; nu ne-am oprit decât după ce i-am fugărit mai bine de cincisprezece.” (Aci urmează detalii amănunțite asupra bătăliei).

D. Müller către d. Walter

„Dar trandafirul? trandafirul?”

D. Walter către d. Müller

„Mergem atât de repede, că n'ara mai avut timp să-l mai revăd; a rămas cu mult îndărătul nostru. (Urmează în scrisoarea originală mai multe detalii asupra expediției și lungi elogii asupra tragediilor d. de Voltaire).

D. Walter către d. Müller

„Nu e cu neputință, dragă d-le Müller, ca mâine să fiu împușcat din cauza d-tale. Acum o oră m'a chemat generalul; era palid și tremura de mânie.

— „Domnule, imi zise el, era să-mi prăpădești armata.

„Iată două scrisori surprinse la un soldat; amândouă îi sunt adresate, și au aerul de a dovedi că ești complicele unei trădări infame.

— Cine, eu? eu? strigai speriat; e imposibil.

„Nu știu de e imposibil, dar e adevărat. Cunoști scrisul acesta?”

— Da, e al unui compatriot, al lunii prieten.

— „Atunci nu te felicit de loc de situația d-tale. Ai să fii pus la arest; mâine înainte de a rețua marșul, soarta d-tale va fi hotărâtă.

Ce dracu mi-ai scris, dragă domnule Müller? Abia aștept să mă chem din nou generalul. I-am scris, să mă scoată din nesiguranța asta chinuitoare.

Ora 11 noaptea. Știu tot și afacerea mea nu merge pe cale mai bună. Cum! imi scrii că ai dori ca inamicul să ne gonească îndărăt până la trandafir! Imi scrii că cunoști un țărani Navare, căruia grație explicațiilor mele, îi vei da în scris toate instrucțiunile necesare ca să traverseze, fără a fi arestat, corpul nostru de armată, ca să poată pune mâna pe altolui atât de dorit!

Nenorocirea a făcut ca acea scrisoare să fie găsită la țărani și nimeni n'a vrut să creadă măcar o clipă că era în adevăr vorba de un trandafir; de și pomenești de el în scrisoare, se crede că e un cuvânt secret, care ar însemna cu totul altceva.”

N'am să-ți mai descriu, zise d. Rechteren, durerea bietului d. Müller, faptul în sine e că în cele din urmă se dovedi nevinovăția lui Walter, și în loc de a fi pedepsit ca trădător, fu pedepsit numai pentru imprudența sa, pentru îm-

buția sa, adică fu retrimis în Franța.

Intorcându-se, Walter dădu iarăși peste trandafirul cu pricina și trimise un altor prietenului său Müller. La un an, trandafirul înflori. Era chiar trandafirul contra invaziei căruia d. Müller își apăra grădina de zarzavatură și pe care d. Müller de mult vroia să-l smulgă. Rosa canina.

Asta e toată povestea ce vroiam să-ți spun. Voi zice și eu ca Sultana din O mie și una de nopți. Se face ziua; dacă permite înălțimea voastră voi urma diseară.

— Ah, iubita mătușică, zise Ludwig, Sultatul acela era mai fericit decât mine.

— Fiind că-i sta în mână să ucidă pe Sheherazada, și să ntrerupă astfel prima povestire ce l-ar fi plictisit?

— Mătușică dragă, te faci că nu mă înțelegi; ai aceeași răutate ca și atunci, când n'ai vrut să înțelegi privirile, cari se odihneau pe d-ta, chiar când vorbeam de nepoata d-tale; ca atunci, când, cu o autoritate dulce mă făcea să-i aduc laude, pe care nu le simțeam decât pentru d-ta.

— Ești nebun, Ludwig?

— Cred că da; dar, dacă imi așești în elipa asta inima, sunt sigur că nu te iubesc decât pe d-ta.

El luă mâinile și i le acoperi cu sărutări pălmașe, arzătoare.

A se citi urmarea în „Universul Literar” ce va apărea Duminică viitoare.

Voiți să faceți să nu mai bea

pe bărbatul, fiul, nevasta, sora, fiica, sau pe vre-o rudă mai apropiată, adresați-vă la noi. Vă vom ajuta printr-un procedeu ușor și eficient, căci am mai scăpat mii de ființe de sărăcie, mizerie și ruină.

Vă vom arăta cu metoda noastră, punerea în aplicare fără ca pătimășul să observe cât de puțin. În cele mai multe cazuri nu poate nici să priceapă, căci neputând suporta de loc spiritul, el crede că vina este a uzului băuturii.

Noi primim zilnic o mulțime de scrisori de mulțumire, de la bărbați și femei de toate clasele, bogăți și săraci, cari au fost remediați cu strălucit succes. Corespondența sosește cu cea mai mare discrețiune, și pentru înocența metodei garantăm și citim ceea ce ne scrie d-l Unrein Franz din Resiczabanya:

Prea stimată domn, Kopenhaga, Danemarca.

Vă rog își așa de bun și trimiteți-mi 2 cutii cu poșta, ramburs pentru lei 20. Am doi prieteni cari s'au dedat rău beției și voese să-i vindec.

Eu însuși am probat efectul lui «Kino», pe când eram un bun băutor și nu știam cum să mă abțin. De când însă am luat praful «Kino» m'am făcut cu totul alt om, sunt sănătos și am cu totul o altă viață cu familia mea. Mulțumindu-vă mult pentru efectele lui «Kino», vă rog a-mi trimite imediat. Voi recomanda încă la mulți că «Kino» este un mijloc foarte eficient contra beției.

Resiczabanya, Dec. 1911.

Cu stimă, Unrein Franz.

Preparatul nostru se vinde pentru minimul preț de Lei 10, și-l trimitem contra cost sau ramburs dacă scriți la adresa noastră din Kopenhaga.

Kino-Institut, Kopenhaga K. 10. Danemarca

Scrisorile încerc cu 25 bani, cărțile poștale cu 40 bani.

Ecourile săptămânei

Tânărul stat albanez dă de furcă Europei. Acest stat, abia creat, a devenit un element de turburare în peninsula balcanică, atât de frământată și de însângerată până mai deunăzi.

Albanezii au luptat ani întregi spre a scăpa de sub dominațiunea turcească și iată acum, când visul lor național s'a realizat, când își au și ei țara lor și un suveran ales cu consimțământul întregii Europe, ei se frământă, se bat între ei și primejdiesc existența lor națională mijind.

Turburările acestea din Albania se atribuie lipsei de omogenitate a albanezilor. Deși făcând parte din același neam, se vede că deosebirea de religie împarte țara în două tabere adverse.

Pe când albanezii creștini sunt grupați în jurul principelui de Wied, albanezii musulmani tind spre readucerea domniei musulmane în țara lor.

La drept vorbind, încă nimeni nu e în deajuns de fixat asupra motivelor care au adus Albania în starea ei anarhică de azi. Nu încap însă nici o îndoială, cum am spus, că deosebirea de religie joacă rolul principal.

Albanezii mahomedani privesc cu neîncredere spre Suveranul lor creștin. Orbii de fanatismul religios, ei cred că Suveranul lor îi nedreptățește, că nu le dă slujbe grase și nu arată destulă sollicităune instituțiilor lor religioase și culturale.

Chestiunea e că azi, cabinetul european, alarmant de sturea de lucruri din Albania, sunt în căutarea unei modalități pentru aptanarea conflictelor sângeroase din acea țară și consolidarea tronului prințului de Wied.

Suverana Albaniei cu copilul său.

Din răvasele unui voluntar

de N. N. BELDICEANU

Lovcea, 11 Iulie 1913

Pe la ceasurile două, am intrat în Lovcea. Pe la răspândii stăteau îngrămădiți Turcii și Turcoșice. Cei mai mulți, îmbrăcați în zdrențe ca niște cersători. Casele păreau pustii, nu se vedea nicăieri nici un Bulgar. Părea că la vestea venirii noastre au fugit toți Bulgarii din oraș și că au rămas numai Turcii. Toate prăvăliile is oblonite, zăverite. Spre meazăzi se înălțau munții pesomoriți ai Bulgariei; spre miez noapte coline molcome, cu ogoare, peste care gândurile îmi zbură spre Țară.

Intrăm în ograda întinsă a căzărniței Polcului 34. În mijloc se înălțau două cazărni lungi, cu două rânduri; vechi, de pe vremea Turcilor, și dărăpădate ca niște case părăsite de mult. În cazarma din fund găsim un escadron de călărași, veniți aici cu o zi înaintea noastră.

Mai întâiu se dă ordin să dormim în corturi, apoi se dă poruncă să dormim în cazarmă.

Ne urcăm pe o scară putredă, și intrăm în dormitoarele cu paturi lungi de la un perete la cellalt, acoperite cu saltele de paie; așa cum le-a lăsat armata bulgărească fugind din calea noastră. Grosul ostirei a plecat, firește, de aproape un an la război; compania care rămăsese aici, ca să păzească târgul, a fugit când am ajuns noi la Plevna.

Umblu prin dormitoare pustii. Pe pereți portretele Regelui și Reginei. De jur împrejur, portretele oamenilor lor mari; cromolitografi care înfățișează biruințele lor. În câteva unghere, dau de dulapuri cu cărți pentru soldați. Răsfoiesc câteva cărți. Intr'o carte dau de harta peninsulei balcanice, în care Turcia și Dobrogea is roșii amândouă: pământuri de cucerit.

E prea trist la cazarmă și câți-va

ne căutam gazde în preajma căzărniței și ne găsim îndată. A doua zi, însă, pe când dormeam încă, a sunat alarma și nici nu știu când ne-am îmbrăcat și am alergat la cazarmă.

Locotenentul nostru ne spune că s'au zărit bande în jurul târgului, că se poate să ne atace în timpul nopții și maiorul a dat ordin: să doarmă toată lumea în cazarmă.

Câți-va, ne facem culeșul într'o chilie cu geamurile sparte, cu pânze de paianjeni prin unghere și cu praful de un deget; aici a fost cancelaria polcului. Intr'un ungher e un dulap cu cărți și toate cărțile is răvășite în mijlocul odăii. Pe pereți, aceleași portrete ca și în dormitoare și o hartă mare a Bulgariei, în care tăiem, cu o linie groasă, fașa care ni se cuvine nouă. În chichinea noastră e un pat de fier și o canapea dărăpănată, îmbrăcată în piele castanie. Doi ne culcăm pe pat; doi pe canapea; ceilalți jos, pe foile de cort, cu capul pe rănii.

Afară plouă în repot și călărașii s'au vîrit caii în cazarmă; se aude, din când în când, bubuitul copitelor în dușumele și rîuțitul cailor. Ne-am culcat îmbrăcați și încinși, cu cartușerele pline de gloanțe și cu puștile încărcate, la cap. Cartușerele îmi apasă pantecele ca două ghiulele de plumb și nu pot adormi. Din odăile de jos în care au vîrit caili escadronului se urcă un miros sărat de grajd. Imprejur, tovarășii horăe osteniți și afară ploaia cade potop.

A doua noapte, ne trezim cu sublocotenentul nostru. Ne vorbește repede și, la lumina felinarului pe care îl ridicase ca să ne vadă; îi zărim fața speriată:

„Îmbrăcați-vă repede și încingeți-vă... S'au auzit focuri pe creasta

munților, în spre partea în care avem posturile noastre...”

Și aleargă la ceilalți soldați. I se aude glasul prin dormitoare. Toată cazarma se umple de freamăt; se aud pași grăbiți, glasuri speriate. Se aud țâcănituri de arme. Escadronul esc pe poartă în galop. Prin ograda furnică soldații prin întunericul gros, prin care nu se vede la doi pași. Doi soldați și cu'n sergent năvălesc pe ușă cu-o ladă cu cartușe.

„A dat poruncă domn' căpitan: toată lumea să-și umple sacii de pesmeți cu cartușe...” strigă sergentul într'o răsufare; și prinde a împărți cartușe.

Stăm gata, încinși, cu cartușierele și sacii de pesmeți, plini de gloanțe, cu puștile lângă noi. Așteptăm mai bine de un ceas, cu urechea ațintită la zgomotele de-afară. Cu-înțetul, freamătul se potolește; și, unul câte unul, ne culcăm iar, încinși, cu armele alătura.

Când mă trezesc, a doua zi, mi-î tot pantecele o rană parcă, înăuntru.

Drăgan al nostru, soldatul care ne poartă nouă de grijă, intră ca în fiecare dimineață cu câinele cu cea.

„Ce-a fost, mă Drăgane? îl întrebăm cu toții.

— Ce să fie? face Drăgan trăgănat așezând, cu băgare de seamă, câinele pe masă; cică o santinelă a văzut un licurici și-a strigat de trei ori: „Cine-i?” Cum scrie la carte; și, dacă a văzut că licuriciul nu spune parola, a tras un foc. — Ș-atunci toate santinelele au prins a trage și ele, de mai-mai, erau să-și isprăvească gloanțele...”

Rătăcim câți-va prin târg. La fiecare casă, aproape, e ținută pe poartă o hartie cu chenar negru și, din când în când, slovenim nume mortii. Aproape toți is bătrâni, cincizeci și șizeci de ani, ori copii de șaptesprezece, optsprezece, nouisprezece și douăzeci de ani; rar câte un tîm de treizeci-treizeci și cinci de ani. Târgul pare pustiu și acum, și pe lespezile trotuarelor, pașii noștri răsună ciudat.

Seara, se ivesc, pe la porți, femei bătrâne, — fetele și femeile tinere nu se arată — toate is cernite. Stați mute, ca la un priveghi. În fiecare casă e un mort parcă. Și trecem cu inima grea, pe străzile pustii; și în muțenia aceasta, răsunetul pașilor noștri, vorbele spuse mai tare, mă izbesc drept în inimă, mi se par o impietate. Imi vine să vorbesc tot în șoaptă și să umblu cu pași înceti, fără vuet. Și toate is triste în târgul acesta: munții, cari se înalță molcrați la câți-va pași de târg; grădinile cu frunzele mai închise parcă, apucate negre; casele cu acoperișurile de lespezii înnegrite; râul care curge mut, cu apele vesele turburi, pe sub poduri putrede.

NOAPTE

Atîrn pe flori șiraguri de safir
Scaldate 'n unia rece de parfum,
Cobor tăceri din naltul cimitir
Iar zările se nchid ca un album.

Izvorul trage dungă de cleștar
Și sălcile deasupra-l fac boschet,
Din umbra deasă undele răsar
Ca horbota eșită din croșet.

Adorm șoptiri la sin de iarbă uă,
Conac în cōdru face-al nopții svor
Și vârf de plopt când tremură, aud
O predică rostită în amvon.

Umbre ș'anin de crengi urzind
hamae
Să legene în el pustiul cald...
Plutește grea oglinda peste lac
Ca rama fâurită din smarald.

Mărgăritar e câmpul și sîdel,
O lume de imagini ce nu mint
Iar cerul pare un întins gherghet
Cusut cu flori de aur și argint.

D. Iov.

Mestugean.

EPIGRAME

Unul risipitor

De-aşa nefastă influență
Micimea ta e 'n stare,
In cât și banul lângă tine
Ișy pierde 'din valoare.

Unuia căruia îi merge ceasul izainte

Bine vă mai înțelegeți,
Tu cu ceasul, amândoi:
Dânsul dă tot înainte,
Iar tu dai tot înapoi.

Mirare inutilă

Femeile se miră mult
Când soții lor le bat;
Dar, dac'ar fi altfel, le'ntr'eb:
Ce rost ar mai avea atunci
Cuvântul de băr...bat?

Dragii mele

Ochii mari, viol, ca două reflectoare,
Glas de sirend, vesel, mers abil —;
O, draga mea, tu întrerupi sub soare
Un vis al meu... un automobil.

Hri. Sant

Un monument nou în Italia

Printre luptele susținute de italienii în contra arabilor din Tripolitania — sau Libia cum o numesc ei acum — au fost multe în care oștenii regatului italian au dat strălucite probe de energie și eroism. În numărul acestora e pusă și apărarea regimentului 5 de alpiști — regiment creat de curând și trimis pentru prima oară în foc.

Surprins și înconjurați din toate părțile de arabi, se luptară alpiștii aproape o zi întreagă, până să isprăviră munițiile. Atunci, cu baioneta, cu patul puscii, și mai ales cu holo-vani, isbutiră să spargă cercul inamicilor, să-i risipească, să-i ia la goană.

În amintirea apărării eroice, cu fonduri subscrise de ofițeri și de soldați, de luptători și de camarazi, s'a turnat o statuie în bronz, a cărei reproducțiune o dăm în ilustrația de față. Și opera de artă se va așeza pe una din piețele orașului Milano.

În Octombrie viitor, în ziua serbării patronului noului regiment, se va inaugura cu pompă noul monument închinat unui eroic fapt de armă.

Și astfel Italia și Milano, și astfel țara și orașul bogate de opere de artă, se vor înalța cu încă o lucrare artistică destinată să exprime admirațiunea pentru o acțiune impunătoare și să eternizeze amintirea unui moment eroic ce nu trebuie uitat.

PORTRETE LITERARE

Ion Luca Caragiale

de I. FOTI

D. Titu Maiorescu, cam de demult, sfârșia cu următoarele cuvinte, un articol al său asupra lui Caragiale).

„Căci literatura adevărată cu felurile ei producătoare se poate asemăna unei păduri naturale cu felurile ei plante. Sunt și copaci mari în pădure, este și tufiș, sunt și flori, sunt și simple fire de iarbă. Toate împreună alcătuiesc pădurea, și fiecare în felul său, trăește și învelește ochiul privitorului, numai să fie plantă adevărată, cu rădăcina ei în pământ sănătos, iar nu imitație în tinichea vopsită, cum se pune pe unele case din oraș. Comediile d-lui Caragiale după părerea noastră, sunt plante adevărate, fie tufiș, fie fire de iarbă, și dacă au viața lor organică, vor avea și puterea de a trăi”.

Toate criticile d-lui Maiorescu au un caracter polemic. Așa erau vremurile pe atunci, așa îi impunea împrejurările. Formulând câteva principii de estetică generală, dând sfaturi de îndreptare celor ce aveau talent, apoi îmbărbătându-i, ajutându-i la nevoie, iată misiunea criticului. Criticul-magistru a avut curajul să spue adevărul într-o vreme când patriotismul de cafenea declara de trădător de patrie pe oricine ar fi avut îndrăzneala să-l atace în spoiala-i mincinoasă și dăunătoare, a avut curajul și seninătatea să distrugă răul și să sepe adâncă sămânța binelui și a adevărului, a îndrăznit, prin personalitatea lui a impus și a învins, punând bazele „Direcțiunii noi” și a literaturii românești.

Iar cuvintele profetice de mai jos, astăzi împlinite, vor fi un imbold pentru cei ce luptă pentru un ideal un imbold și o speranță de izbândă.

„Și degeaba veniți astăzi, și voi, cu gândurile groase, cu forma incultă, cu stilul greoi, filologii, academici, jurnaliști, sau cum vă mai numiți; degeaba vă încercați să loviți cu atâta patimă în direcția cea nouă; voi n'aveți formă, ziua de mâine nu vă mai cunoaște!”.

1) „Direcțiunea nouă”.

Cecace lipsește literaturilor începătoare este desăvârșirea formei, căci forma clară presupune gândirea limpede, iar gândirea limpede este rezultatul unei tradiții culturale și asimilarea continuă, după mai multe generațiuni, a unei culturi superioare, locală sau importată de aiurea.

I

Caragiale a scris, relativ, puțin. Toată opera lui se compune din câteva comedii, o farsă, o dramă și dintr-o serie de nuvele și schițe. Prin profunzimea caracterelor, prin cunoașterea adâncă a sufletului și a deprinderilor epocii noastre, prin neîntrecuta frumusețe a formei, el este unul din cei mai mari scriitori ai noștri, și putem afirma fără teamă de a fi dezmințit, că e cel mai mare prozator al nostru.

Sufletul marilor artiști ascunde în totdeauna o mare durere lăuntrică, o rană „incurabilă și adâncă”, după expresia romanticilor; dintr-o sensibilitate bolnavicioasă, ca aceea a unei fete lunatică, din observarea și studierea continuă a mizeriilor omenestii, din dorința profundă a naturii nobile de a îmbunătăți omenirea se naște necesitatea artei: cea patimă puternică de a vorbi, de a simboliza, de a cânta, de a plămuzi icoana idealului său în formă materială, de a-o împărtăși altora — ca o mângâiere pentru tine și pentru ei.

Cei mai mulți artiști pentru a-și înfirișa visul evocă minunile trecu-

1) „Comediile d-lui Caragiale”, „Convorbiri Literare”, Septembrie 1885.

tului — poezia celor trecute, regretul lor, perspectiva lor este emblema artei adevărate — de aceea creează epopea, balada, tragedia, etc. Alții toarnă în marmoră perfecțiunea corpului omenesc, alții cântă durerile individuale și cele sociale, poezii lirice, alții cântă eroismul contemporanilor, așa trubadurii, și cei mai puțin ridd de cusururile naturii noastre, de viciile contemporanilor, de apucăturile lor și de manierele lor — aceștia din urmă sunt poezii comice. Grecii au avut pe unul mare, Aristofane, Francezii au avut pe Molière, Spaniolii pe Cervantes, Romanii pe Horațiu, Englezii pe Shakespeare, iar noi Românii avem pe Caragiale.

Cei ce cunosc bine viața, amănunțele ei, durerile ei, valoarea ei, și cine o cunoaște și o simte mai bine viața de cât artistul! au în ei un fond de pesimism ucigător, o mizantropie incurabilă.

Și nu e destul să cunoști viața, ci să și suferi, să nu-ți găsești odihnă, să n'ai un loc de adăpost pentru bietele tale iluzii și pentru sărmănuțul tău corp, veșnic vagabond, dispregiut pentru meritele tale, pentru sărăcia ta, poți oare atunci să nu izbucnești în sarcasm — arma blestemelor o aleg numai cei naivi — să râzi de defectele acestei lumi, să te bucuri de cusururile ei, de mizeriile ei, de prostia ei? Când cineva blestemă e un semn de indignare, dar când cineva proferă sarcasm, atunci să știi că l-ai rănit de moarte, că ai făcut din el un dușman al societății și al omenirii. Toți poezii mari au izbucniri de acestea în operele lor, dar ele trec ca niște fulgere, cerul repede se însenează, iar copilul artist surăde, la vederea câmpurilor verzi, la șopotul apei, la freamătul pădurii, la glasul iubitei, atunci ei împărtășesc fericirea altora, bucuria altora, tristețea altora: poezia lor e balsamul sufletelor amărâte.

Poezii satirice, dimpotrivă, din răzbunare și din instinct de meserie, nu găsesc în natura noastră de cât părți rele și ridicole, ei cântă și dezvăluie părțile respingătoare ale sufletului: avariția, desfrâul, ambițiile caraghicase, ipocrizia, cultura superficială, etc.

Luând pe Aristofane vedem că a fost un strein, în această calitate, natura lui mândră a trebuit să sufere mult din partea nollor săi concețteni; huiduit, bătut de sicarii lui Cleon, batjocorit, iată viața lui — Molière, pe de altă parte, fiu de tapițer, nevoit să joace în fața nobilimii pentru a-și câștiga existența, neputându-se ridica prin meritele sale de om deasupra clasei în care s'a născut, amărât în viața socială și în viața intimă, zdrobit sufletește dezamăgit, merit să ducă o viață nedemnă de geniu lui și de aptitudinile lui, iată origina mizantropiei și a sarcasmelor sale. Iar Caragiale suflor de trupă, ducând o viață de boem, nesigur de ziua de mâine, veșnic cu spectrul mizeriei înainte, proscris, ca autodidact dintr-o societate, în care totul e diploma și învârteala, n'a avut fantezia simpatice a lui Eminescu spre a se refugia în trecut, nici lirica profundului poet ca să-și cânte și să-și aline mizeriile lui, nici largimea sufletească spre a îmbrățișa omenirea, plângându-i nenorocirile, creându-i o imagine mai frumoasă a realității din fantazmele visului. El n'a fost un bolnav și un naiv. Spiritul robust al lui Caragiale nu s'a depărtat, scârbit de realitate, dimpotrivă s'a apropiat de ea, a studiat-o, a analizat-o, a disecat-o și a reconstituit-o. Spiritul critic predomină în toată opera lui. Indată ce te apropii de un lucru sau de un om și-ți vezi mecanismul, cu calitățile și defectele lui, nu mai

fugi de el, îl cauți cu tot dinadinsul, din instinct de curiozitate și din necesitate artistică, îl lorgnez de departe, îl pipăi de aproape, îl scuturi, începi să râzi de frăgezimea acestor umbre copleșite de atâta vanitate și de atâta ridicul.

Te așezi la o masă : dacă ești filozof, te înduioșezi, scrii o maximă morală, un aforism, faci o constatare generalizatoare asupra ființei omenestii și a cauzelor prime și rămâi foarte mulțumit—viața-i trecătoare, omul o întrupare de prejudecăți și de slăbiciuni, cauți să-l lași în pace, să-l sfătuești dacă se poate, dar nu continuă să te intereseze mai departe, după ce l'ai cunoscut și l'ai încăput într-o formulă. Dar când nu ești filozof, ci un chițibușar dat dracului, gata să prinzi pe toată lumea cu ocaua mică, atunci te desfășezi din spirit de răzbuțare, să dai la lumină aceste defecte, să reconstituești toate scenele pe care le-ai văzut, să le mărești sub microscopul spiritului tău neîntrecut de observație, atunci evoci întreaga societate cu miile ei de defecte și de vicii, și dai proporții burlești, crezi tipuri ce există peste tot, ce parcă le vezi răsărind la fiecare colț de stradă, și fiecare simte îl el că are ceva din cutare sau cutare tip, începe să se păzească, să studieze, râde și el de ce-a văzut, dar n'are voi să fi în locul celui ridiculizat și astfel riddendō castigat mores.

Acesta e rostul comediei de moravuri: biciuște și corijează. De multe ori acest gen e o formă transitorie de artă, fără valoare, având succes numai printre contemporanii, dar artiștii adevărați au pus în el atâtea psihologie, atâtea observații fine, atâtea apucături contemporane, în cât ca să ne facem o idee despre o anumită societate, despre moravurile ei, despre viciile ei, despre tradițiile ei, recurgem la autorii comicii ai acelei societăți. Comedia este oglinda, formula pregnantă, expresia eternă a unei epoci și a unui popor.

Formele de cultură ale apusului împrumutate de o generație generoasă din Apus, pripit introduse și fără spirit de metodă, au dat naștere unei interpretări extrem de hazlii din partea celor naivi și mulți în societatea noastră. Scepticul și finul Caragiale, n'a blestemat ca Eminescu în contra unei societăți care nu putea să dea mai mult de cât a dat, ci i-a observat mișcările, i-a urmărit acțiunile pas cu pas, a reținut-o pe urmă, cu o putere de intuiție rară, a refăcut-o, a reconstituit-o i-a dat perspectivă, i-a prins ridicolul din vorbă și din concepție, redându-ne o lume pe care, cu toții o vedeam, o simțeam, o ghiceam, dar, de-abia, de la dânsul încoace i-am văzut contururile și forma definitive.

Pentru a-și ajunge scopul, poetul comic și satiricul are nevoie absolută de a cunoaște nu numai expresiile generale, de care are nevoie un poet liric, dar și cele mai mici particularități ale unei limbi, mahalagisme, provincialisme, etc. În afară de aceasta, îi mai trebuie o cunoștință profundă a sintaxei acelei limbi, a compoziției cuvintelor și a frazelor spre a putea da, în genul aceluia popor, interpretarea falsă a concepțiilor, a ideilor și a formelor străine. Pentru cunoașterea amănunțită a limbii grecești trebuie să recurgem la Aristofane. S'a zis despre el, „Grațiile cântând un sălaș neperitor, au găsit sufletul lui Aristofane”.

Pentru aprofundarea limbii noastre e nevoie de studiul operei lui Caragiale. De valoarea acestei opere și de analiza ei ne vom ocupa în cele ce urmează.

Artă și artiști

„SALONUL OFICIAL”

Ultima manifestare artistică a fiecărui an este, de câțiva vreme, „Salonul oficial”, cum i se zice expoziției generale anuale patronată de Stat.

Este o expoziție alcătuită la repezeală, în fiecare Mai înflorit, de o comisiune, în care lucrează, de fapt doi sau cel mult trei inși, ceilalți mulțumindu-se să figureze benevol, pe listă, în fruntea bucatelor, obișnuții fiind cu aceste apucături de protipendadă, încă de pe vremea când școala de belle-arte era un

N'avem o clădire proprie nici pentru școala de belle-arte, nici pentru „Pinacoteca” și se ridică alte palate somptuoase pentru instituții ce ar mai fi putut aștepta cinstea unor asemenea clădiri speciale.

Aceiași indolență care priveghiază asupra mersului anapoda al școlii noastre de arte frumoase, firește că patronază și „Salonul”.

Pentru artă-i prea destul și atât! — și-or fi spunând accia ce au ținut mult să păstreze tradiția ignomaniei ce pusese acum trei decenii, în gura

acesta nu este, de bună seamă nici mai rău, dar nici mai bun decât cel de anul trecut și cel d'acum doi ani.

Mă voi mărgini aici să notez câteva din personalitățile de artiști și din numele noi ce se însemnează cu succes în cronică generală a anului artistic — „Salonul” — deoarece aici ar fi să expună toți deopotrivă.

Titus Alexandrescu, n'a expus de doi ani și se înfățișează sub o față nouă, cu câteva peisagii, colorate cu un fin impresionism.

Biju Al. Leon este, poate, unul din talentele cele mai viguroase și singulare din noua pleură de artiști. Lucrările lui sunt desenate și colorate sub stăpânirea unei vibrații sufletești comunicative.

Bulgăraș lucrează cu îndemănare

Păscali cu „O țigancă, un apus de soare și un pastel (flori)” dovedește că este unul din puținii cari își dau seama de însemnătatea acestei expoziții anuale.

Cu minunatele portrete ale lui *Costin Petrescu*, cu lucrările bune ale lui *Neylies* și cu desenul viguros al lui *Gavriil Popescu* „Bataille d'Anghiari” după Rubens, cu lucrările lui *Serafim* și cu finele desenuri ale d-nei *Ciurdea-Steurer*, apoi cu fantaziile de culoare ale lui *Teodorescu-Sion*, și cu acele ale lui *Troleanu*, cu studiile viguroase după natură ale lui *Tincu* putem încheia cu seria expozanților în pictură și desen.

La sculptură găsim în frunte câteva lucrări din cele mai bune ale răposatului *C. Bălăcescu*, alături de

Titus Alexandrescu.

Pictorul N. Grimani. Sculptorul C. Bălăcescu.

Pictorul C. Păscali

punct de întrebare pentru Stat, și cu atât mai mult cei ce conduceau instituția.

Din pricina acestei lipse de trageri de inimă, din partea celor ce îl alcătuiesc „Salonul” suferă.

În primul rând aranjarea aceea pripită, într'un talmes-balmes neînchipuit într'o singură sală, potrivită pentru expoziții, în Rotonda Ateneului, cu desăvârșire improprie pentru expus opere de artă și în hemicicluul scării monumentale.

Răul stă desigur și în indolența cu care cei ce țin și pâinea și cușitul lasă din an în an chestiunea ridicării unei clădiri proprii pentru școala de belle-arte și pentru expozițiile permanente.

unui mare cărturar și om politic cuvintele: „În limbă românească nu se poate cânta operele clasice!”

Adevărat e că bielele talente ce se căsnesc din greu să bată cărările croite de talent, nu prea au puțință să câștige mult aici și trebuie să fie trimiși aiurea să învețe, să deprindă până și elementele.

Bine înțeles, ținând seamă și de onorabile excepții, foarte puține la număr.

Incoló — tradiție, indolență și pornire năstrujnică împotriva oricărui avânturi nouă.

Iată de ce „Salonele” se resimt de un fir de legătură cu trecutul, și din an în an, nu sunt nici mai bune, nici mai rele, cum și cel de anul

portrete, atacând și culoarea cu un succes, ce ne face să așteptăm cu plăcere manifestările viitoare.

Cornescu Traian se joacă cu efectele coloristice și ar răuși și mai mult, dacă ar îngriji și desenul la unison.

Georgescu Marin desprinde ușor din tonalități, efectele simple, stăruind în armonisare cu un simț demn de luare aminte.

Grimani se prezintă cu lucrări în cari fantazia e întovărășită cu succes de calități picturale inerente.

D-nii *Kimón Loghi*, *Strâmbu*, *Petrașcu* și *Cutzescu-Storck*, stau demn în lucrări de seamă cunoscute, alături de obișnuții „Salonului”.

viguroasele lucrări ale lui *Filip Marin*, o forță a sculpturii noastre și una de *Paciurea*, altă personalitate distinsă a artei la noi, cum și cu acele ale lui *Iordănescu* și *Pavelescu* unul din cei ce nu stau niciodată!

Sculptorii tineri se țin demni alături de maestri: *Boambă*, *Mateescu*, *Mățăoanu*, *Jalea*, *Kiciu*, *Severin* — iată atâtea nume și atâtea lucrări ce fac podoba aceluși Salon, fiindcă ori ce s'ar zice, dar sculptura iese triumfătoare în această expoziție generală anuală.

Ion Gruia

SUB SALCĂMI

Se clatină salcămii 'n vânt...
Sub umbra lor întăia oară
Tu mi-ai vorbit de doru-ți sfânt,
Ti-aduc aminte de-acea seară?

Murise soarele 'n apus
Și umbra tot creștea mai mare...
Că mă iubești, atât mi-ai spus
Și-am stat tăcută cu'nșiorare.

'Salcămii fremătau ușor
Leșise luna 'n cer bălăe...
Cânta în mine sfântul dor
Și ochi-ți erau o vâpae.

Imi strângeai mâna să mi-o frângi
Iubirea noastră a fost să moară,
Tu mâna astăzi nu mi-o strângi
Și plâng zadarnic acea seară. —

Marla A. Hina

Convorbiri științifice

VULCANUL ETNA

Cutremurul întâmplat zilele trecute în Sicilia, ar fi pricinuit, spun cei mai mulți, de vulcanul Etna. În prezent, sismologii, cei care se ocupă cu studiul cutremurelor de pământ, au stabilit că de obicei, nu e o legătură între vulcan și cutremure. O erupție vulcanică e precedată de zguduituri de pământ, dar nu dezastruoase. Sunt însă unele cazuri speciale, când avem siguranța, că un cutremur de pământ se datorește activității unui vulcan. Așa se crede că a fost cazul cu groaznicul cutremur din Ischia, care s'ar fi datorit vulcanului Epomeo. Ar fi fost o erupție avortată. Tot așa și pentru cutremurul din Sicilia, o erupție avortată a vulcanului Etna, ar fi pricinuit dezastrul despre care zărele au vorbit în amănunte.

Etna nu seamănă deloc cu Vesuviul și cu majoritatea vulcanilor. Craterul Vesuviului are o formă re-

gulară, pe când al Etnei e o vastă văgăună cu sute de crateri, situați la peste 3300 de metri.

Se cunosc peste 75 de erupții ale acestui vulcan, cea mai veche fiind accia din anul 1500 înainte de Cristos.

În 1669 lava care a isbucit din sânul Etnei a împărțit orașul Catania în două părți. În 1693 Catania a fost distrusă, numărul victimelor omenestii trecând de 50.000.

În 1852 a avut loc un fenomen în adevăr mareț. Lava căutând să-și facă drum pe poalele muntelui, a întâlnit în cale un deal înalt, l'a suit, apoi a început să cază, fluviu transformat în cascadă de foc. Spun cei care au văzut această priveliște, că era nepomenit de frumoasă.

Ultima erupție a avut loc în 1910, când a debutat cu mică zguduitură, tâșnind apoi vapori, aburi, ce s'au ridicat până la o colosală înălțime, formând un pin imens. Era o nouă deschizătură, un nou crater. Începură apoi bombele vulcanice și lapilli, pietre mici aruncate cu putere la mari înălțimi, destul de pericu-

loase însă, de oarece cad în cântățimă mari, împreună cu cenușa acoperind casele, dărâmandu-le sub greutatea lor. Lava începu să curgă în diferite ramuri, ce se împreunară apoi într'un mareț fluviu.

La șirca ei din crater lava avea o înălțime de 6 m. pe secundă, adică aproape 22 km. pe oră. Temperatura ei era de 1000 grade, iar la vre-o 2 km. depărtare de vulcan, nu mai avea decât 800 grade căldură.

Anul acesta, după cât știu până acum, după cutremurul ce l'a cauzat, activitatea vulcanică s'a manifestat, dar foarte slab, așa că se poate numi cu drept cuvânt o erupție avortată.

Când te gândești, că trec uneori sute de ani și un vulcan poate sălpară cu totul liniștit. Crește iarba, cresc arborii, oamenii capătă încredere în liniștea vulcanului și iată că deodată, pământul se înfioară, se zguduie, se aud trosnituri și bubuituri nebune, vulcanul își aruncă semeț penajul de fum alb și în urmă, lava se revarsă peste tot, dărâmand, arzând, nimicind tot ce-l iese în cale.

Așa a făcut Vesuviul de pildă; chiar Etna era pe vremuri liniștită, la un veac dor avea o erupție. Azi, erupțiile acestor vulcani sunt mai dese și pe poalele lui, ca și pe poalele Vesuviului există un observator, în care zi și noapte se înregistrează cele mai slabe fioruri ale vulcanului.

Svante Arhenius ne spune, că vulcanii ne aduc un mare folos; ei scind în aer mari cantități de acid carbonic și se știe că o sporire cât de ușoară a acidului carbonic în atmosferă, aduce cu sine o sporire a temperaturii mijlocii. Dacă nu ar fi exploziile vulcanilor, am avea cu siguranță o climă mai rece, ceea ce ne-ar fi cu totul plăcut.

Țara noastră a fost cruțată de neplăcerile exploziunii; din punct de vedere artistic și științific însă, ne-am putea plânge că ne lipsesc o asemenea privelește. Credeți că Neapolitanii sau Catanionii ne-ar împrumuta bucuria Vesuviului sau Etna ca să așezăm în Carpați un asemenea dar periculos? Nu, îl blestemă uneori dar îl iubesc și nu ni l-ar da. Nu știu însă pe de altă parte, dacă ar fi mulți cei care să-l ceară.

Victor Anastin

CITIND PE FAUST

*Tot farmecul de primăvară,
Vreau sufletul să-mi însenine,
Să simt fluidul de viață
Cum năvălește neclăt prin vine—
Și să mă uit în sfere-astvale,
Pe-o aripă de vis-primăvară,
Să văd răsăritul ei, în haos,
Se șterge, tot mai mic... mai vag...*

*Și sus, pe-o dungă de lumină
Să viza unu curcubeu.
Să mă despart — încet de tină —
Și să rămân doar singur eu,
Te scripat, prin lume-astrală...
Mai sus... mai sus, să rătăcesc,
Să oscitez ca o petală
Din arborul dumnezeesc!...*

*Și apoi — de fi-va cu puțință,
Să mă scorb din noii, la voi,
O, cr aluz, merou muncile
De-enigme și credințe nouă...
Să ră destăinuesc misterul
Căndin v-astru de prisos...
Acelor ce li s'a închis cerul
Din vremea blândului Christos!*

Victor Hortopan-Rugi

Ultimele zile ale împărătesei JOSEFINA A FRANȚEI

La 29 Mai st. n. se împlinesc o sută de ani dela moartea împărătesei Iosefina, soția divorțată a împăratului Napoleon I, întâmplată în castelul Malmaison.

Dela divorțul pronunțat în anul 1809 a început să decline soarta fostei împărătese Iosefina, care din mica insulă Martinique a ajuns pe tronul Franței. Din acel an ea începu să ducă o viață retrasă și liniștită în castelul Malmaison, în care din când în când îi făcea vizite împăratul Napoleon.

La 29 Martie 1814, cu două luni înainte de moartea ei i se comunică că o armată de cazaaci se apropie de Malmaison. Fosta împărătesă se hotărăște ca să fugă. Ea pleacă des de dimineață într-o trăsură de poștă spre castelul ei Navarre, de lângă Evreux. Giuvaericelele și scrisorile, suveniruri de la Napoleon, le-a cusut în hainele ei. Totuși această fugă pripită nu era necesară, deoarece țarul Alexandru I se grăbi să s-o asigure că n'are să se teamă de aliații și Napoleon, care află despre aceasta îi ordonă ca să se reîntoarcă la Malmaison.

Aici primește ea, pe la sfârșitul

lui Aprilie, vizita împăratului Alexandru, care încă de mai înainte, când era împărătesă a Franței, îi trimise omagiile sale din Tilsit prin însăși soțul ei, împăratul Napoleon. Împăratul Alexandru se întretinu în chip afabil cu Iosefina, care se încercă să facă asupra lui o impresiune cât mai favorabilă.

Împăratul însă se ocupă mai mult de fiica Iosefinei, regina Hortansa, care însă se arată rece și foarte rezervată. Pilda lui Alexandru o urmări și ceilalți principii, și Iosefina primi vizite peste vizite. Ea se siloste să obțină dela principii făgădueli asupra viitorului ei și al copiilor ei, căci ea se hotărî să-și separe soarta ei de a lui Napoleon. Suveranii tritară pe Iosefina ca pe o Suverană și o asigurase că va avea o situațiune demnă de trecutului ei.

Ea legă relațiuni și cu Bourbonii. La 15 Mai Iosefina în urma statutului fiicei ei Hortansa, dădu o mare serbare la Saint-Leu, la care fură invitați toți suveranii și principii, împreună cu suitele lor. Alexandru este încântat de Iosefina și are ochii numai pentru ea. Dar între toate aceste triumfuri se arată primele simptome ale boalei ei.

La 23 Mai ea primește la Malmaison pe regele Prusiei cu cei doi fi ai săi, dintre care unul era împăratul Wilhelm de mai târziu. Acesta ori de câte ori venea vorba despre împărătesa Iosefina lăuda grația, eleganța și afabilitatea ei.

A doua zi ea dădu iarăși o serbare de astă dată în castelul ei Malmaison. Ea, deși suferindă, deschise baletul împreună cu împăratul Rusiei și se preumblă multă vreme prin parc, cu tot timpul rece. Această lungă sedere în aerul rece și umed îi agravă boala astfel că la 26 Mai trebui să se urce în pat. Fără să știe că boala nu fu luată în serioasă; singurul lucru care-i pricinuia mâhnire era că nu putea să primească pe numeroșii vizitatori iluștri, care se interesau de starea sănătății ei.

Intr'aceia prânziurile și serbările își urmau cursul, fără ea. Două sau trei zile înainte de moartea ei i se auunță un englez, dar nici el nu fu primit.

Acesta o iubi încă de pe când era fată tânără pe insula Martinique.

Ei fu invitat la prânzul Suveranilor, fată de care-și exprima regretul că nu poate să aducă omagii împărătesei Francezilor, „căci, zicea ei, o iubesc tot așa ca și atunci”.

Și Țarul Alexandru care se interesă încă odată de starea boalei ei, nu fu primit, de oarece medicii erau foarte îngrijorați. Pe lângă simpla inflamație dela gât, se ivi și o febră gravă care putea să fie foarte primejdioasă pentru bătrâna și nervoasa împărătesă, care era în vârstă de 51 ani. Ea, firește, că n'avea nici o presimțire despre sfârșitul ei apropiat, dar nici nu avea vreme, ca să se ocupe cu gânduri de moarte, căci după părerea ei ea se afla în ajunul unor evenimente mari.

Astfel se întâmplă că prea puțin se interesă de împărătesa muribundă, căci erau ocupați cu serbările și recepțiunile.

În noaptea, care precedă moartea ei se afla lângă ea numai o servitoare a unei familii amice, care nu recunosc că se apropie agonia și moartea care se ivi a doua zi la amiază, surprinse, chiar și pe principel Eugen de Beauharnais și pe regina Hortansa.

Iosefina, fiica comandantului portului din Martinique, soția alungată a lui Napoleon I, muri în totul ca principesa în mijlocul unor serbări grandioase, la care i se aduceau omagii de către împărați, regi și principii.

C. Scurta

RĂSBUNAREA SOARELUI

Ioan Drăgu

— Domnule, imi zise bătrânul singurteac dela masa vecină a cafenelei; domnule, are să se sfârșească rău.

— Ce?

— Ai văzut azi soarele?

— Desigur.

— N'ai observat niște pete numeroase ce par-că cresc și necinstesc corpul ceresc?

— Da, parcă...

— Nu știi ce înseamnă?

— Nu.

— Cum nu știe nimeni, nici faimosii d-voastră savanți. Dacă ai trăi însă ca mine în strânsă legătură cu spiritele...

— A! d-ta te ocupi cu spiritismul?

— Da. Îi cunosc toate tainele; și am cules nenumărate destăinuri.

— Între cari și cele privitoare la originea petelor din soare, zic eu în zeflemă.

— Da, domnule, da, privitoare la originea petelor din soare; a petelor acestora cari cresc cu o iuteală...

— Pot să afl și eu ce fel de destăinuri?

— Când mă gândesc că toată lumea trece pe lângă pricina fenomenului acesta, de dimineața până seara, fără ca nimeni s'o ghicească!

— Mă faci curios.

— Ei bine, ascultă: Soarele, domnule, are și el amicul lui propriu ca toată lumea; e dreptul lui, nu e așa? Ori cât e el de astru tot tine la considerația omenirii,—de aceea se simte dezonorat.

— Din ce cauză?

— Doamne! din cauza cinematografului. Crezi oare că e plăcut pentru el să se facă complicele diformităților pe cari invenția asta blestemată le oferă în toate colțurile? Crezi că nu se revoltă când e silit să colaboreze la crimele filmelor senzaționale? Soarele servind de jucărie oamenilor! Soarele silit să graveze pentru posteritate urâtenii și ridicul pe cari se socotea deja nenorocit că le luminează numai. Dar răbdare! poste câteva veacuri, soarele va fi răzbunat.

— Răzbunat... Ce înseamnă asta?

— Uite, domnule, d-ta pari om de treabă și nu-mi răzi în nas ca atâția alții când vorbim despre cercetările mele secrete. Spre a-ți mulțumi de bunăvoința d-tale, dă-mi voie să-ți ofer o copie după o profeție pe care mi-a dictat-o unul din spiritele mele obișnuite.

— Ce legătură e între soare, cinematograful și hârtia asta?

— Ai să vezi... nu mai am vreme să stau... Citește. Bună seara.

A plecat. Am luat hârtia și am citit:

O profeție cinematografică.

În vremea aceea,—în anul 2000,—recensământul cîinental al populației Bucureștilor da o cifră de 1.635.812 locuitori, din cari 342.000 se ocupau cu cinematograful.

Autoritățile, pe drept înspăimântate, convocară de urgență un congres de statisticieni ca să avizeze asupra fudoitei primăjii somnate de cifrele acestea neprevăzute—cari ar fi trebuit totuși să fie prevăzute.

Deliberările congresului durară o lună și jumătate: patru sute douăsprezece discursuri fură pronunțate, cea ce,—având în vedere lungimea cuvântărilor,—necesită mai multe sedințe de noapte. De aceea, când al 413-a orator ceru cuvântul, președintele, gândindu-se la rezultatul neîntârziat pe care-l aștepta autoritățile, declară discuția închisă.

Un an după aceea, un raport voluminos fu depus de președinte la primăria Capitalei. Concluziunile acelu raport, desvolate în mai multe volume, se rezumau în aceste două propunerii luminoase:

1) „Dacă populația Bucureștilor crește în proporții cari amenință e-

xistența restului țării, vina este a extinderii abuzive luată de cinematograful;

2) „Dacă cinematograful a luat o extindere abuzivă, vina e a creșterii formidabile care mărește zi cu zi populația Bucureștilor”.

Apoi lucrurile își reluă mersul lor obișnuit, și cinematografele câștigă patru milioane și jumătate reproducând filmul cu sedințele congresului.

... * * * * *
În vremea aceea,—către anul 2050,—populațiunea Bucureștilor se ridică la 3.856.000 locuitori, din cari 1.765.000 se ocupa cu cinematograful.

Un nou congres de statistică, urmat de un congres de economie politică, fu convocat și ajunse la concluziuni pline de un bun simț covârșitor asupra emigrării locuitorilor de la țară și din provincie spre Capitală:

„Dezastroasa imigrare care târăște spre Capitală toate lacomiile—glăsuia raportul—n'are decât o singură cauză: cinematograful.

„Averile uriașe realizate de toți cei cari s'au datat artei acesteia, ispitește negreșit toate clasele sociale.

„Toți plugarii își părăsesc plugul și vin să învețe în câteva zile meseria care le promite bogăția.

„Să dea Dumnezeu ca tipătul nostru de desnădejde să fie auzit și să deștepte atenția oamenilor competenți”.

Tipătul de desnădejde fu auzit: citind afișele pe cari autoritatea se grăbea să le lipescă ca să comunice tutulor Românilor argumentarea statistică dublată de economie politică, fiecare își zise:

— Dacă un congres constată în mod oficial beneficiile realizate de cinematografe, trebuie ca beneficiile acestea să fie neapărat extraordinar de mari. Dacă așa deschide și cu un cinema!...

... * * * * *
În vremea aceea,—către anul 2100,—Bucureștii aveau o înfățișare ciudată.

Deasupra intrării fiecărei case se resfătau firme astfel concepute:

Cinema—Gigantic
Etajul întâi.

(Ușa dela dreapta; a nu se confundă cu ușa dela stînga).

Cinema—Colosal
Etajul întâi

(Ușa dela stînga; a nu se confundă cu ușa dela dreapta).

Cinema—Cinema
Etajul al doilea

(A nu se confundă cu sălile din etajul întâi).

Cinema—Anonim
Etajul al treilea

(A nu se confundă cu sălile din etajul întâi și al 2-a).

Nomenclatura aceasta continua până la etajul al 16-a unde se afla instalat, după cum arăta firma așezată pe acoperiș:

Cinema—Popular
10 bani intrarea.

În prăvălii nu se vindeau decât aparate de cinematografiat în miniatură; fațadele caselor erau acoperite de afișe. În jurnalele trei sferturi din coloane erau consacrate descoperirilor și aplicațiilor noui ale cinematografului. „Anunțul cinematografic” oferea privirii publicului episoade din viața clientelii complete al unui antreprenor de căsătorii sau al unui magazin de coloniale. „Romanul cinematografic” substituia textului foiletoniștilor scene cinematografiate din viața eroinei. „Corepondența cinematografică” înlocuia scrisorile de odinioară cu un șir de imagini în cari gândul trimițătorului era tradus în fizionomia și atitudinea lui.

Pe străzi automobilele și, pe dea-

CĂNTEC

(de H. HEINE)

Ași vrea să plâng, și-o lacrimă nu-mi curge,
Spre cer, în sbor aș vrea să mă arăt
Dar n'am aripi — și mistuit în taină
De-un vierme nevăzut, zac la pământ.

Aș vrea să aprind răpaia vieții mele,
În locuri reșele cu drag aș vrea să port,
Aș vrea un vis de-amor să-mi fie traiul
Mi-e inima zdrobită, stă cu moartea.

Prin rana suflăscă, vai, se duce
Tânărul-mi sânge cald; mă simt murriad,
Și ochi-mi, slabi, abia mai pot să vadă.

Îmi pare că în juru-mi zbor răluce,
Că brațe nevăzute mă cuprind,
Mă pierd, mă sting, durere mele pradă.

Ana Alexandrescu

supra orașului, aer-comioanele, transportă numai ruloauri kilometrice de filme, și aparate necesare preparării lor.

La tabloul acesta semnificativ se adăugau indicii de cea mai mare gravitate.

Pentru întâia oară dela facerea lumii, s'au găsit impričinați fără avocați; trei bolnavi au muri fără ca să se bată pe ei zece doctori; opt locuri de supraamnerari au rămas fără candidați la ministerul lucrărilor inutile; în sfârșit direcția teatrului național n'a primit în luna Ianuarie decât o sută unsprezece manuscrise.

Și totuși populația Bucureștilor atinsese cifra monstruoasă de 8.760.000 de locuitori!

Judee întregi nu mai erau locuite decât de prefectii și jandarmii lor rurali.

Autoritățile, din ce în ce mai îngrijate, se hotărâră să taie răul din rădăcină și să prescrie meșeria de antreprenor, operator și controlor de cinematografe, cauză a sleirii generale.

În vremea aceea — către anul 2150 — omnia întregă se mutase la București ale căruia bariere fuseseră întinse până la Ploiești, la Oltenița, la Giurgiu și la Titu. Cinematograful prescrie găsi în prescripțiunea aceasta un nou izvor de popularitate.

O răscoală generală a cinematografiștilor — cari alcătuiau patru cincimi din populație — fiind iminentă, ordonanța fu desființată.

Din căpă aștia boala nu mai avu margini. Într-o dimineață, — la 1 April — România, desțepându-se în București, voi să se ducă să-și facă cumpărăturile obișnuite. Dela ultima invaziune a cinematografului nu mai rămăsesse ca să alimenteze cele 20 de milioane de cinematografomani decât o măcelărie și o brutărie.

Cele 20 de milioane de ființe, impinse de foame, voiră să ia cu asalt prăvăliile, dar ușile erau închise. Cele 20 de milioane, răspândite pe o distanță de 65 kilometri, se priviră umite.

Murmurele se schimbărară apoi în vociferări; cei mai apropiați de măcelărie și de brutărie, sfărâmară zidurile și găsiră pe brutar și pe măcelar ocupați împreună cu familia lor, să pregătească două firme pe cari sta scris cu litere uriașe cuvintele:

Cinema — Final!

Și ei!...

Atunci gemetele și blestemele se încercărară:

— De ce n'ai rămas băcan ca tată-tău?

— Tu de ce ai renunțat la restaurantul tău?

— Era nevoie să lași baltă avocatură?

— Și tu ziaristica?

— Și tu arta dramatică??

— Și tu potiniera dela Capșa?...

Era prea târziu. În vremea aceasta, foamea înainta cu pași repezi. Era prea târziu!

În duminica zilei de 3 Aprilie 2150, Bucureștii înfățișă un spectacol înfiorător.

Pe străzi, la răscruce, în grădini, bărbăți, femei și copii morți de foame.

Deodată, pe dealul Mitropoliei apar două personaje misterioase. Fiecare ține în mână un aparat de cinematografiat.

— Ce admirabil subiect pentru un film! murmură ei cu un glas leșinat.

Dar, în vreme ce-și pregătesc instrumentele, se văd unul pe altul. Un fulger de mânia străbate privirile celor doi concurenți; fac un pas unul către celălalt... apoi cad steați de sfiorțarea asta supremă.

Cinematograful omorase pe cei din urmă Români!

Așa vor pieri Bucureștii. Dacă cerul ca pilda lui să servească de lecție popoarelor și cinematograferilor!

Aceasta era profeția cinematografiică pe care mi-o dăse bătrânul. Am băgat bărtia în buzunar și... m'am dus să văd *Mortu! Viu!*, film senzațional care dura 2 ore la „Cinema Trei-stele”.

Viața artistică și literară

Ultimul număr din „Grassia”, marea revistă filoteină din Paris, publică actualități fotografice și literare asupra țării noastre în legătură cu apropierea dintre Grecia și noi.

Compania de opere comice și operele a d-lui Carussy și-a deschis stagiunea cu „Fata mamei Angot”, care a avut un succes frumos.

Societatea „Armonia” din Cernăuți a reprezentat Jof, Vimeri și aseară, pe scena Teatrului Național din Capitală, baleta „Luceafărul” al Cavalului G. de Fantazi, după celebra poezie cu același nume a marelui nostru Eminescu și pentru comemorarea a 25 ani de la moartea genialului nostru cântăreț.

Maestrul sculptor Filip Marin a lansat un apel către public pentru subscrierea unei sume spre a se ridică o trilogie statuară în marmoră lui Eminescu cu prilejul aniversării de 25 ani de la moartea sa.

Trilogia statuară este opera profesorului Filip Marin și va purta inscripția: *Poporul român marelui său Eminescu.*

Monumentul va fi așezat într-o grădină sau piață publică și va fi una din cele mai alese podoboabe ale Capitalei.

A apărut Nr. 3-4 din revista *Vitorul Tărei* într-un format elegant și cu o copertă artistică dintre cele mai reușite. Colaboratorii acestui număr artistic sunt d-nii Leonida Hiescu, A. Măndru, I. Chișu-Manov, I. Al. George, Vegetius Em. Grigoras, Al. Macedonski, N. I. Porfiriu, N. Pora, Dr. Marceș Bibiri, Cincinat Pavelescu, Toma Florescu, T. Grigoriu etc. etc.

În ziua de 26 Mai a. c. se va da, la *Liedertafel* o serată artistică de către d. Alberto de la Pergola cu concursul multor artiști și cu acompaniamentul pianistului Umberto Fessione.

Joi a fost la *Liedertafel* producțiunea muzicală a elevilor profesorului I. Paschile.

Direcțiunea expoziției Panama-Pacific a organizat o cursă de aeroplane în jurul lumii, pentru anul 1915. Cucerătorii pot concura la frumosul premiu de 750.000 lei, care s'au și depus la o mare bancă din New-York.

S'a înființat în Capitală un cerc al „Amicilor Artei” cu scopul de a încuraja și susține talentele lipsite de mijloace.

O casă din Viena, care se ocupă de reprezentarea pieselor de seamă pe scenele germane, a cerut d-lui Octavian Goga autorizația de a se reprezenta, în limba germană *Domnul Notar*.

„*L'ideal Créateur*” este o nouă lucrare filantropică pe care d. D. Drăghicescu, cunoscutul filosof, a publicat-o în editura librăriei F. Alcan din Paris.

Tribunalul din Cluj a intentat poezului O. Goga proces pentru *Domnul Notar*, ca scriere de *agitație împotriva statului unitar maghiar*.

D. I. Botez, care a scris *Aspecte din civilizația engleză*, a publicat un nou studiu în engleză: „*A short survey on the neolatins of the Near East*”.

Acest studiu a apărut în editura revistei „*Viața Românească*”.

În cursul anului trecut a apărut 28.305 cărți în Germania în valoarea lor de librărie se ridică la 115.565 mărci.

La Paris a murit desenatorul Heidbrink, cel dintâi care s'a ocupat de arta cubistă, acum 20 ani.

La Pitești a murit poezul Florian I. Becescu. A fost condus la groapă de numeroși prieteni și admiratori. Regretatul Becescu ocupa un post de telegrafist într-o comună rurală și trăia departe de virtegiul ispititor al orașelor.

Poeziile sale aveau farmecul sincerității și al duioșiei.

Sacul cu glume

Tunzându-se până la adormi, Bărbierul, ca să-l desțepă, îi zise cu glas tare:

— Domnul e servit. Ia uitați-vă în oglindă, ca să vedeți dacă e bine cum v'am tuns.

Cliștul, deschizând pe jumătate ochii, îi răspunde somnoros:

— Nu, nu e bine. Lasă-măi mai lung dinainte.

Și se puse iar pe dormit.

Doctorul B. gură rea, a descoprit pricina pentru care nu le cresc ferfelor mustăți.

Și e următoarea:

Buzule sexului slab sânt în mișcare continuă, ori ea să vorbească, ori ea să rădă sau măcar să zâmbescă, și astfel rădăcinile părului mereu sguđuite nu se pot fixa.

O femeie din popor se prezintă la un fotograf sfoosă și încercată. Ar vrea să se fotografieze cu copilul ei și vine să-i ceară informațiuni cam cât ar costa.

— Nu mult, îi răspunde fotograful. Îți voi face prețuri reduse. Vino cu copilul și vei plăti pentru o duzină 8 lei.

— Atunci, murmură biata femeie, trebuie să mai așteptăm...

— Cum, pentru ce?

— Pentru că am numai 11 copii până acuma.

Un țăran bolnav vine să consulte pe un medic. Într-o zi și-i zice:

— Domnule doctor, sînt bolnav.

— Bine, îi răspunde medicul o să te examinez numai de cât. Dar mai întâi, scoate căciula de pe cap.

— Nu, nu e trebuință, răspunde bietul țăran. Nu mă doare capul.

Într'un oraș din Germania, un domn trimete pe servitoare să-i cumpere un litru de vin. Când i-l aduse, constată că vinul era falsificat. De aceea publică într'un ziar anunțul următor:

„Negustorul, care a vândut ieri servitoarei mele un litru de vin falsificat, e rugat să îmi trimeată acasă un alt vin bun. Dacă nu va face aceasta până mâine, îi voi publica numele și nu va fi vina mea”. (Înmează iscălitura și adresa).

A doua zi, primi 150 litri de vin bun.

Teodor, vânzător nenorocit, ca să nu se întoarcă acasă cu mâna goală, cumpără de la un negustor de pe drum, un iepure frumos, dar nu prea proaspăt.

Nevasta lui Encuroasă primește vînatul, dar, după ce-l miroase, îi zice:

— Ce bine ai făcut că l'ai împuscat astăzi. Dacă l'lasai până mâine, putrezea.

În societate.

Un domn care făcea pe filosoful pesimist, pe satiricul amar, își încheie astfel conversațiunea sa:

— În fine — ce să vă mai spun? — femeile nu pot să facă nimic bun.

O doamnă care l'asculta, exclamă:

— Cum se vede că pe d-ta o femeie te-a făcut.

Unul dintre aceia care cunosc pe toți și știu toate, stînd de vorbă c'un prieten îi zise:

— Mie mi-o spun? Dar îi cunosc de 50 de ani...

— Mă iartă. Întrepușe prietenul: ce vîrstă ai d-ta?

— Ești răspuns întrebării sînt numai de 45 de ani.

Dar, observînd eroarea, o dresă numai decât.

— Dar îi cunoșteam mai din naștere.

A anunț: REGINA NOASTRA

Cu prilejul aniversării de 70 ani a M. S. Regina Elisabeta a României

V. MESTUGEAN

Un elegant volum cu coperta colorată cuprinzînd întreaga viață a grațioasei noastre Saverane.

Un capitol special e consacrat operei literare a Carmen Sylvei.

267 pagini, 50 ilustrații în text, reprezentînd pe Regina la diferite epoci.

PREȚUL, 1 LEU

La toate librăriile și la Administrația ziarului „Universul”.

Abonați-vă la „UNIVERSUL“ La 25 Maiu, are loc TRAGEREA PREMIILOR

Cu un abonament la „Universul“, aveți șansa de a câștiga:

Lei **5.000** **Lei**
IN BONURI COMUNALE 4% **CU CUPONUL DE NOEMBRIE 1914**

Un elegant DORMITOR de BRONZ

de mare valoare, al 11-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre, de cel mai recomandabil depozit de mobile de fier și bronz „INDUSTRIA METALICĂ MARCU“, Bulevardul Elisabeta No. 8, București

UN ELEGANT PAT PENTRU COPIL

cu impletitură de sârmă și somieră, cumpărat tot dela „INDUSTRIA METALICĂ MARCU“

JUMATATE GARNITURA MOBILA

pentru salon, de bambu, compusă din: 1 canapea, 2 fotolii și 4 scaune elegant tapisate

O oglindă venețiană de cristal.-- Una etajeră elegantă de bambu

Un euer de bambu cu oglindă **DE CRISTAL, PENTRU ANTREU**

Toate acestea cumpărate dela marele magazin de mobilat MARCO DATTELKREMER, strada Carol No. 62, București

Un Dormitor de lemn fin

construit în marea fabrică de Mobile de lemn MARIN V. GANEA, șoseaua Mihai-Bravul No. 37 și strada Șerbănică No. 10.—
Sucursala: Calea Victoriei No. 107.

UNA FRUCTIERA de metal alb argintat, cu trei etajere de cristal, foarte elegantă.

UNA TAVA de acelaș metal, garantat că nu inegrește, împreună cu șase pahare moderne pentru ceai.

UN SERVICIU de scris pentru birou, de metal alb fin argintat, având două călimări de cristal fin șlefuite.

UN SERVICIU de dessert, având 12 cuțite cu mânere de sîdef, montate pe un suport foarte elegant.

UN COȘULET de metal alb fin argintat, pentru cărți de vizită, model nou, foarte elegant.

UN SERVICIU pentru copil, compus dintr'o ceașcă de cafea cu lapte cu suportul său și o linguriță, toate plasate într'o cutie frumos, căptușită cu mătase albă.

Toate aceste obiecte sunt furnizate de către marele magazin de bijuterii, ceasornice și argintărie, *Frații A. & I. Roller*, strada Carol 50, Etaj, București.

UN GRAMOFON foarte elegant, cutia de stejar, cu plachete de meta, și fin nichelat, cu 6 plăci duble, adică 12 cântece.

UN FLAUT DE ABANOS, cu 12 clape, într'o cutie fină căptușită cu catifea.

UNA VIOLĂ FINĂ cu arcuș și accesorii de rezervă.

Toate aceste cumpărate de la Marele Magazin de muzică *Jean Feder*, București, calea Victoriei 54, Furnizorul Curței Regale.

UNA MADOLINA italiană, de palisandru, ornamentată, cu testiera prelungită, specială pentru concert.

UNA CHITARA cu mecanică.

UNA HARMONICA cu două rânduri, cu 19 clape și 4 basuri, burduful dublu, cu colțuri de metal.

Cumpărate de la Magazinul de muzică *„la Harpa“*, București, strada Colței No. 5.

UNA BICICLETA ELEGANTA „SPORT“ cu roata liberă și frână automată prin contrapedalare.

UNA PUȘCA de vânătoare cu două țevi, țevile de oțel, *„Bayard“*, din renumita fabrică de arme *„Pieper-Bayard“*. Această armă are 4 zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuiți atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum.

UNA CARABINA semi-automată de mare precisiune *„Pieper“* cu tirul garantat precis.

UN REVOLVER SISTEMATIC.
Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete *B. D. Zismann*, furnizorul Curței Regale, calea Victoriei 44, București.

O ELEGANTA JARDINIERA oxidată.

UN ELEGANT PORT-VISIT aurit înăuntru, furnizate de la cunoscutul magazin de bijuterii *Th. Radivon*, bulev. Elisabeta 6 bis, București

6 LINGURITE cumpărate dela marele magazin de bijuterie și ceasornicărie *Schmidt și Stratulat*, calea Victoriei 53.

SERVICIU PENTRU DULCEAȚA pentru 6 persoane compus din 6 pahare cu suporturile lor de argint de China.

1 CHISEA.
1 TAVA MAJOLICA CU NICHEL.

1 SERVICIU PENTRU OȚET ȘI UNTDELEMN de argint de China și cristal.

1 BASTON de lemn fin incrustat cu argint.

Toate acestea furnizate dela marele magazin de bijuterie și ceasornicărie *Schmidt și Stratulat*, calea Victoriei 53.

UN CEASORNIC DE PERETE, de lemn sculptat, cu cue, cântând la ore și jumătăți.

1 BRAȚARA CU CEASORNIC, pentru damă, formă modernă de argint marcat de Stat.

UN PORTZIGARET DE ARGINT veritabil, marcat de Stat.

6 LINGURITE, CRISTOFLE, frumos argintate și aurite, cu cutia lor tapisată.

Cumpărate dela *„Ceasornicaria Colței“*, magazin de încredere.

UN PATHEFON din renumita fabrică *Pathé Freres Paris*, cântă fără ace, fără pavilion cu diafragma de concert și 12 cântece, 6 plăci, 30 cm., 12 plăci cântate de celebrii artiști *Caruso, Titta Rufro, Slezack, Galvamy, Bellincioni* și *Muzica Gârzei republicane*, cumpărate dela depozitul *Pathefonului* din București, calea Victoriei No. 107, cea mai mare casă în această branșă.

1 BAROMETRU DE PRECIZIE, furnizat de *Casa Menu & Comp.*, calea Victoriei.

CALIMARA DE CRISTAL cu pedestalul de marmoră neagră cu etajera de bronz.

CALIMARA DE CRISTAL cu postamentul de temn de stejar.

CUTIE ELEGANTA PENTRU TOALETA cu oglindă.

ETAJERA DE STEJAR pentru scrisori furnizate dela librăria *A. A. Stănculescu*, Bulevardul Elisabeta No. 3 (Palatul Eforiei).

UN COSTUM DE HAINE (saco) după măsură și alegerea stofei, care se va confecționa de cunoscuta croitorie *Jaques Grünberg*, str. Academiei No. 25.

PATRU SPLENDIDE CEASORNICE DE AUR, 14 carate.

ȘEASE CEASORNICE DE ARGINT special comandate pentru abonații noștri.

25 CASETE-FLORA, conținând săpun, pudră și cremă „Flora“.

20 PLACHETE DE METAL cu effigia Regelui și Reginei.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din cărțile ce apar la **Ediția Ziarului „Universul“** tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași: Pe un an lei 18; pe 6 luni lei 9,15; pe 3 luni lei 4,65.

Pentru concursarea la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe 6 luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare.—Administrația „Universul“ nu întrebuițează incasatori. Plata abonamentelor se face direct la casa administrației ziarului, prin mandat poștal sau în persoană.